

Avocatul reprezintă dreptul la dreptate: să îl apărăm!¹

Patrick Henry
Președinte al Comitetului pentru Drepturile Omului al CCBE

«Orice persoană acuzată are, în special, dreptul de a se apăra singură sau de a beneficia de asistența unui apărător ales, iar dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, de a fi asistată gratuit de un avocat din oficiu, dacă interesele justiției o cer....» enunță articolul 6, §1, al Convenției europene a drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Este vorba de un principiu fundamental care ar trebui aplicat oricând și oriunde.

Nu există justiție demnă de acest nume dacă femeile și bărbații care apar în fața ei nu sunt asistați de un avocat independent, ținut de secretul confidențelor făcute de clientul său și de regulile deontologice care garantează protecția intereselor acestuia din urmă.

Întrucât viața este complexă, plină de situații neprevăzute, subiectivă, și că fiecare dintre noi nu percepe decât unele fațete ale realității, prin prisma simțurilor, culturii și a experienței sale de viață; și că este, în aceste condiții, indispensabil ca atunci când o persoană este confruntată cu justiția, fie ea penală, civilă sau administrativă, să poată beneficia de sprijinul unui specialist în soluționarea conflictelor, care să o ajute cu răbdare și sub beneficiul secretului profesional să reconstituie ceea ce a făcut cu adevărat, în ce scop și în ce modalitate. Pentru că în lipsa unei încrederi totale între client și avocatul său, comunicările dintre ei vor fi amestecate cu reticențe și minciuni, iar în aceste condiții nu va fi decât un simulacru de apărare care pregătește, la rândul său, un simulacru de justiție.

Întrucât dreptul este mai insesizabil decât a fost vreodată, emanând în sursele cele mai diverse, internaționale, europene, naționale, locale, private și că este practic imposibil să te aperi, în lipsa sprijinului unui specialist, capabil să analizeze și să disece toate normele susceptibile a fi aplicate situației trăite de clientul său.

Întrucât avocatul este garantul procedurii, cel care limitează pe cât posibil arbitriul care prezervă și aduce securitatea juridică și deci încrederea în lipsa căreia nicio economie nu se poate dezvolta de manieră durabilă.

Întrucât astfel, avocatul reprezintă condiția nu numai a prezervării valorilor noastre morale, umaniste dar și a bunăstării economice a societății noastre.

Acesta a fost mereu un adevăr. Cu atât mai mult cu cât, în prezent, unii visează să substituie alte modele justiției, pentru a reglementa raporturile noastre sociale: supravegherea și represiunea, religia, economia, comunicațiile (îndoctrinare, denigrare, demagogie, *fakenews*, ...)

Trebuie, deci, să afirmăm și să proclamăm, chiar față de acești dictatori (sau candidați la dictatură) care își permit să conteste drepturile omului, încercând să le prezinte ca valori occidentale, hegemoniste, chiar postcolonialiste, că dreptul trebuie apărat printr-un avocat independent. Dacă uneori, prin sprijinul pe care îl oferă unor acțiuni de contestare contracarând anumite proiecte de lege, unele chiar laudabile, scopul urmărit este acela de a permite legislatorilor să progreseze pe baze mai solide, pentru că vor fi acceptate în măsură sporită dacă cei care trebuie să suporte consecințe defavorabile au avut posibilitatea de a le contesta în fața unor jurisdicții

¹ <http://www.unbr.ro/dam-publicitatii-materialul-pus-la-dispozitie-de-delegatia-permanenta-a-unbr-la-ccbe-manualul-anual-al-zilei-europene-a-avocailor-2018/>

independente, cu concursul unor avocați independenți.

Avocatul reprezintă accesul tuturor la justiție.

Dar astăzi reprezintă și mai mult.

Dreptul, mai complex decât a fost vreodată, este de asemenea, mai omniprezent decât în trecut. A pătruns adânc în întreprinderi, în familii, în cercurile sportive și în cele de distracție. Peste tot și fără încetare se aplică noi reguli, ni se impun noi obligații, impunându-ne să revizuim activitățile noastre practice, să le îmbunătățim. Este, în special, dificil să anticipezi exact domeniul de aplicare, să determini măsura transformărilor care ne sunt impuse. Dar, de asemenea, să distingi oportunitățile pe care noile reguli le deschid.

Există aici un enorm factor de inegalitate. De o parte sunt cei puternici, care se pot înconjura cu numeroși consilieri, permițându-le să minimizeze costurile transformărilor impuse, câteodată chiar să scape și deseori să se folosească de ele. Și pe de altă parte sunt cei slabi, care suferă, se simt dezorientați și, de multe ori, marginalizați.

Un exemplu ? Noile reguli europene asupra protecției datelor cu caracter personal au fost create pentru a proteja cetățenii contra intruziunilor cât mai puternice ale marilor întreprinderi în viața lor privată. La final, acestea din urmă au putut să pună în funcțiune proceduri informatizate, standardizate, care le permit să continue micul comerț fără dificultăți majore. Micile întreprinderi sunt cele care au fost constrânse să pună în funcțiune, cu mari cheltuieli, proceduri complicate, ele nefiind în centrul atenției Comisiei.

Cine poate restabili, măcar în parte, echilibrul ? Cine poate sfătui în mod util cetățenii, întreprinderile, administrațiile, pentru ca dreptul să nu se transforme într-un mijloc de opresiune în mâinile celor puternici ci, din contră, un mijloc de emancipare a celor mai slabi?

Avocatul se numără, cu certitudine printre aceștia. Independența sa, obligația de respectare a secretului profesional deontologia (și în special regulile care interzic conflictul de interese) îl califică în mod special, chiar dacă există și alții, care în funcție de domeniile în care activează pot fi și ei calificați.

Este o miză fundamentală a societății. Să oferi fiecăruia posibilitatea de acces la drept, la tot dreptul, pentru a face din acesta un mijloc de egalitate, libertate, solidaritate, demnitate. Să împiedici ca dreptul să folosească doar celor bogați pentru a se îmbogăți, să sărăcească și să oprime pe cei mici.

Avocatul, alături de o femeie (sau un bărbat) o ajută pe aceasta (acesta) să stea în picioare.

De aceea, avocații trebuie apărați, Pentru că sunt în serviciul tuturor pentru a asigura această egalitate, acest echilibru.

Dictatorii au înțeles foarte bine acest lucru. Cel mai sigur indiciu al valorilor democratice ale unui regim este locul lăsat unui barou liber și independent. Abia instalată o dictatură sau orice alt regim totalitar, puterea încearcă să pună botniță presei și baroului, să aservească magistratura. China, Iranul, Arabia și, recent, Turcia oferă exemple clare. Și, chiar în sânul Uniunii Europene, mai multe state cunosc derivate periculoase: punerea sub tutelă a Curții Constituționale în Polonia, interzicerea oricărui sprijin pentru imigranți în Ungaria. Și în alte țări, măsuri mai puțin spectaculoase sunt puse în practică, ele urmărind același obiectiv de restrângere a libertăților.

Să fim atenți. Ceea ce a părut a fi dobândit ar putea să redevină o miză fundamentală, pentru care va trebui să ne luptăm din nou.

Avocații sunt în prima linie. În mod individual, prin intermediul barourilor și al organismelor reprezentative, în primul rând al CCBE, ei întreprind acțiuni pentru apărarea libertăților, asigurarea demnității cetățenilor, evitarea unor discriminări nejustificate.

Din acest motiv avem nevoie, în special, de o Convenție europeană a profesiei de avocat, pentru a putea dispune de un instrument puternic, direct aplicabil, care să permită protejarea avocaților, apărători ai drepturilor și libertăților.

Să apărăm avocații!